

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА УКРАЇНІ

*Нестеренко О.С., аспірант кафедри економіки та управління
народним господарством, ОНЕУ, м. Одеса, Україна*

Підтримка високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно стає більш прибутковим, ніж його головні конкуренти. Це одночасно передбачає, що підприємство займає стабільне місце на ринку товарів і послуг, та його продукція користується постійним попитом. Однак рівень конкурентоспроможності – це величина динамічна, яка змінюється під впливом багатьох факторів, що формуються у сферах виробництва і обігу товару.

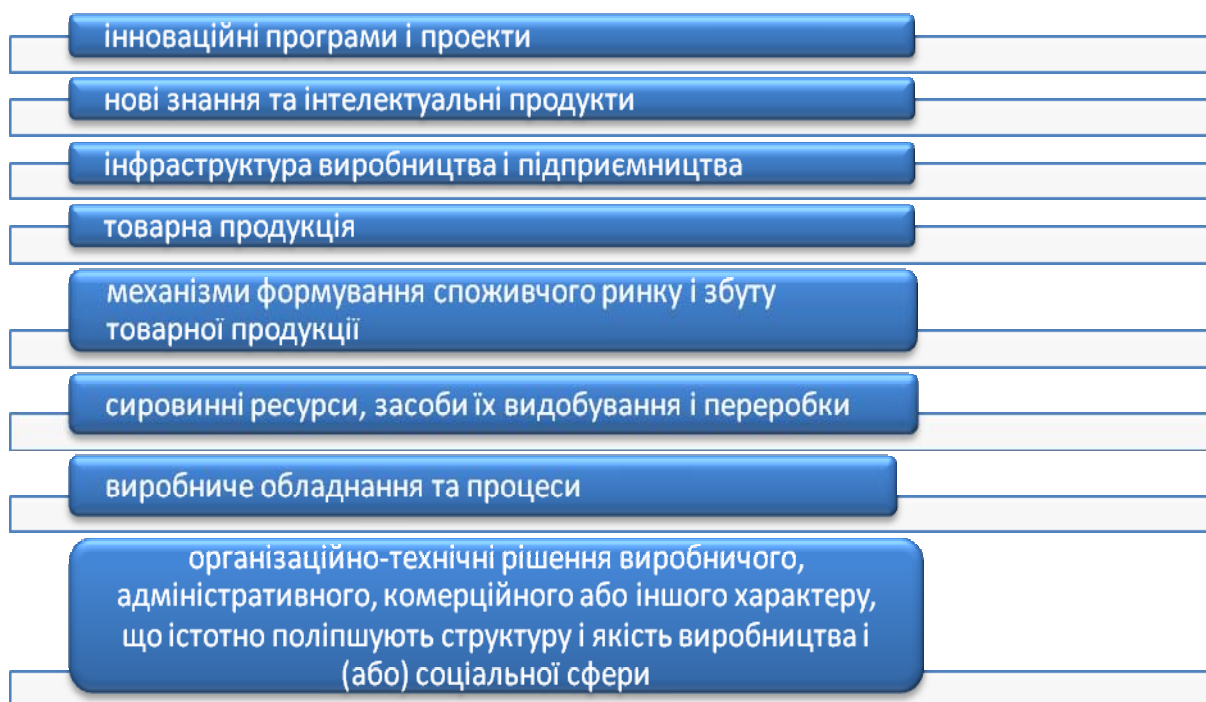
Поява великої кількості нових підприємств і організацій, лібералізація імпорту, утворення ринку капіталу, акціонерних підприємств, впровадження на ринок України іноземних компаній, все це значно ускладнило ринкову ситуацію і створило умови для бурхливого розвитку конкуренції.

Конкуренція, як елемент економічної свободи, несе в собі одночасно як позитивні, так і негативні наслідки. У її умовах перемагає той, хто при тій же якості товару має менші витрати або при тих же витратах виробляє продукцію вищої якості. Таким чином, перемога в конкурентній боротьбі - не разова, не випадкова, а як закономірний підсумок постійних і грамотних зусиль [1].

Отже для того, щоб підприємство було спроможне конкурувати з іншими у своїй галузі, йому потрібно впроваджувати інновації на підприємстві, адже саме за допомогою них у підприємства буде можливість виробляти товари вищої якості та зменшити витрати на виробництво. Саме можливість впровадження інновацій у свою діяльність дозволить підприємству вийти на новий рівень та на нові ринки збуту, що позитивно вплине на саме підприємство. Оскільки за сьогоднішніми умовами саме споживачі диктують правила поведінки виробникам. На даний момент споживачів вже не цікавить просте задоволення власних потреб, шляхом придбання товару чи послуги, їм необхідно, щоб була гарна наклейка, якісь та різні смаки окремих видів продукції. Саме для цього підприємство і змушене впроваджувати у виробництво інновації, щоб задовольнити всі бажані потреби споживачів та успішно функціонувати на ринку.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність», інновації - це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Крім того, в ст. 4 ЗУ «Про інноваційну діяльність» визначено перелік об'єктів інноваційної діяльності. Об'єктами інноваційної діяльності є:

Саме слово «інновація» походить від латинського «інноваре» («відновлення», «оновлення»). Англійське слово та поняття «innovation» відповідає нашому як «введення нового» чи «введення новацій». Тобто практичне використання новації з моменту її виробництва та розповсюдження у якості нових продуктів або послуг є нововведенням (інновацією). Під новацією розуміється новий порядок, новий звичай, новий метод, винахід, нове явище (відкриття).

В умовах ринкової економіки методологія системного опису інновацій ґрунтується на міжнародних стандартах. Базою для міжнародного зіставлення показників науки та техніки, аналізу їх організації та фінансування, науково-технічної політики слугує Керівництво Фраскати «Пропонована стандартна практика для обстежень, досліджень та експериментальних розробок». Перші рекомендації прийняті у м. Фраскати (Італія) у 1963 р. [3]

Тривалий період економічної кризи, відсутність розвиненої інфраструктури інноваційної діяльності упродовж багатьох років, відсутність мотивації підприємств-виробників до застосування нововведень як засобу конкурентної боротьби, — ці чинники призвели до відставання України в інноваційній сфері ще на початку ринкових перетворень.

Так, наприклад, упродовж 2013р. наукові та науково-технічні роботи у 1143 організаціях виконували майже 123,2 тис. працівників (без урахування сумісників), що на 5,2% менше порівняно з 2012р. Число безпосередніх виконавців наукових та науково-технічних робіт (дослідників, техніків та допоміжного персоналу) також зменшилось на 5,1% і склало 100,5 тис. осіб. Дані наведені в табл. 1:

**Розподіл працівників наукових організацій за категоріями персоналу
За 2012-1 півріччя 2014 років**

Категорія працівників	2012 р.		2013 р.		I-півріччя 2014 р.		2014р. у % до 2012р.
	Особи	У % до загальної кількості	Особи	У % до загальної кількості	Особи	У % до загальної кількості	
Усього	129945	100	123219	100	114157	100	-
дослідники	68599	52,8	65641	53,3	61304	53,7	89,4
техніки	13433	10,3	12212	9,9	11405	10	84,9
допоміжний персонал	23866	18,4	22649	18,4	20916	18,3	87,6
інші	24047	18,5	22717	18,4	20523	18	85,3
у т.ч. доктори наук	4489	3,5	4533	3,7	4420	3,9	98,5
кандидати наук	15963	12,3	15919	12,9	15065	13,2	94,4

У січні-червні 2014р. виконанням наукових та науково-технічних робіт у 1010 організаціях займалися 114,2 тис. працівників (без урахування сумісників), що на 6,1% менше порівняно з відповідним періодом минулого року, з них безпосередніх виконавців наукових та науково-технічних робіт (дослідників, техніків та допоміжного персоналу) – 102,2 тис. осіб (на 3,0% менше). Як видно з наведеної таблиці у 2014 році по відношенню до 2012 року є зменшення кількості працівників по всім напрямкам, що негативно впливає на створення інновацій, а також на їх впровадження.

Впровадженням інновацій у 2013р. займалися 1312 підприємств (77% загальної кількості інноваційно активних). Впроваджували інноваційні види продукції 683 підприємства, кількість таких видів становила 3138 найменувань, з них 809 – машини, устаткування, апарати, прилади. Нові технологічні процеси у звітному періоді запровадили 557 підприємств; кількість процесів склала 1576, у тому числі маловідходних, ресурсозберігаючих – 502. Дані наведені в табл. 2.

Як видно з наведеної таблиці у 2013 році по відношенню до 2012 року зменшилось впровадження нових технологічних процесів на 28%, впровадження машин та устаткування – на 14,1%. Дані свідчать про незадовільний стан в цілому по впровадженню інновацій на підприємствах.

У 2013р. 1031 підприємство реалізувало інноваційної продукції на 35,9 млрд.грн., або 3,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2012р. відповідно 36,2 млрд. грн. та 3,3%). Реалізацію продукції за межі України здійснювали 344 підприємства, обсяг якої склав 44,7% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції, у тому числі в країни СНД – 25,3%.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Впроваджено	2012р.	2013р.	2013р. у % до 2012 р.
інноваційних видів продукції, найменувань	3403	3138	92,2
з них машин, устаткування, приладів, апаратів тощо	942	809	85,9
нових технологічних процесів	2188	1576	72
з них маловідходних, ресурсозберігаючих	554	502	90,6
Придбано нових технологій	739	651	88,1
Реалізовано інноваційної продукції, млрд.грн.	36,2	35,9	99,2

Майже кожне четверте підприємство реалізовувало продукцію, що була новою для ринку. Обсяг такої продукції склав 12,4 млрд.грн., більш ніж половину якої (53,0%) 102 підприємства поставили на експорт. Слід зазначити, що більшість підприємств у звітному періоді (86,0%) реалізовували продукцію, яка була новою виключно для підприємства. Її обсяг склав 23,5 млрд.грн., 40,4% якої 271 підприємство реалізувало за межі України.

Середній розрахунковий вік обладнання перевищує 20 років, тоді як прийнятою у провідних країнах світу практикою термін служби технологічного обладнання не повинен перевищувати 7-10 років. Щорічний відсоток оновлення обладнання є надзвичайно низьким. Крім того, останнім часом, через фінансові труднощі вітчизняні підприємства (особливо машинобудівної галузі) прагнуть забезпечити свою потребу в основних засобах за рахунок імпорту обладнання, яке було у використанні. При цьому обсяг українського ринку такого обладнання складає від 40 до 120 млн. дол. США. Яке ж становище з впровадженням інновацій в Україні.

Список літератури:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 36 / Відомості Верховної Ради України. – 2002р. зі змінами та доповненнями. – 2010. № 19-20. – Ст. 166 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Державний комітет статистики. – 2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Бойко О.С. Інновації як основа конкурентоспроможності / О.С. Бойко // Науковий вісник. — Одеса: ОДЕУ, 2010. — № 6(62). — С. 62-72.